

№ 27 (25756)

РÆСТДЗИНАД

Газет цæуын райдыдта 1923 азы 14 мартыйы – газета издается с 14 марта 1923 года

2023 азы 15 феврал — æртхъирæны майы 15 бон, æртыццаг

Аргъ 10 сомы

КАЕСУТ НОМЫРЫ:

2 АУДЫНАД
Сахъат адæмы удæнцойæн

3 АИВАДЫ ЗÆРИНГУЫРД
Рæдау курдиатæй — хайджын

4 СПОРТИВОН ФИДИУÆГ
Волейбол

Нымæцтæ

Амалхъомадон архайд — сæрмагонд бадзырдты фæрцы

Цæгат Ирыстоны 2023 азы сфидар кæндзысты 1200 социалон бадзырдай фылдæр. Ахæм нымæцтæ йæ телеграм-каналы фехъусын кодта РЦИ-Аланийы Сæргълæууæг Сергей МЕНЯЙЛО.

Республикайы разамонæджы ныхасмæ гæсгæ, хи чысыл хæдзарæдтæ райрæзын кæныныл бакусын кæй фæнды, уыцы цыбыркъух бионтан социалон бадзырдты бындурыл радих кæндзысты фæйнæ 200 мин сомы бæрц, амалхъомадон архайдмæ бавналыны фæндон чи радиса, уыдонæн та — фæйнæ 350 мин сомы бæрц.

Сергей Меньяйло куыд фæбæрæг кодта, афтæмæй социалон бадзырдты тыххæй программæ республикайы æххæстгонд цæуы ныр цалдæр азы бæрц.

“Зæгъæм, æрмæст фæстаг дыууæ азы дæргы программæйы мадзæлттæ æххæст кæныныл бæрзонд ведомствæ бафыста 1140 социалон бадзырды, амалхъомадон архайд райдайыны фæндон чи равдыста, уыцы адæмимæ. Уымæй уæлдай, ахæм бадзырдтæ фидаргонд æрцыдысты, хи чысыл хæдзарæдтæ райрæзын кæныныл чи бакусдзæн, уыцы 621 адæймагмæ дæр”, — фæбæрæг кодта Цæгат Ирыстоны Сæргълæууæг.

Нæ уацхæссæг

Паддзахадон программæты фæлгæты

Социалон кусæнгæтты арæзтаг æмæ цалцæг

Цæгат Ирыстоны Сæргълæууæг Сергей МЕНЯЙЛО республикайы Хицауады уæнгтæн цы æмбырд скодта, уым бæстон ныхас рауад Дзæуджыхъæу æмæ районты цы ахсджиаг социалон объекттæ арæст æмæ цалцæгонд цæуы, уыдоны уавæрыл.

Зындгонд куыд у, афтæмæй сæрмагонд федералон программæтæ æмæ фыццаградон национ проектты фæлгæты республикайы арæст æмæ цалцæг-коммуналон хæдзарад æмæ иннæ къабæзты ахсджиаг инфраструктурон объекттæ.

Æмбырд гом кæнгæйæ, Сергей Меньяйло Хицауады

гонд цæуынд æнæниз-дзинад хъахъхъæнынады, ахуырады, цæрæнуатон-

уæнгты зæрдыл æрлæу-уын кодта, амынд социалон объектты цалцæг æмæ

рацарæст республикайы разамынды сæйрагдæр нысантæй иу кæй у, уый. — Уыцы проекттæ царды

рауадзыныл зынгæ архайд цæуы. Уымæ, нырма ис, æвæстиатæй аиуварс кæнын кæй хъæуы, ахæм лыггæинаг фарстатæ дæр. Зæгъæм, профилон ведомствæты уæлдай цæстдард домныц иуæй-иу объекттæ. Уыдонæн сæ цалцæг æмæ арæзтады графиктæ фæнывылдæр кæнинаг сты, цæмæй алыхуызон къуыхцтыæй хызт уæм, — бафиппайдта Сергей Меньяйло.

Профилон министрæдты минæвæрттæ радзырдтой амынд объекттыл ныртæккæ куыст куыд цæуы, сæвзæргæ фарстатæ куыд лыггонд цæуынд, уый тыххæй.

Æмбырдæн хатдзæгтæ кæнгæйæ, республикайы разамонæг куыд фæнысан кодта, афтæмæй æппæт пылангонд куыстыты къуыхцтыл комкоммæ бæрзонд уыдзысты профилон министрæдтæ æмæ ведомствæты минæвæрттæ.

РЦИ-Аланийы Сæргълæууæджы æмæ Хицауады пресс-службæ

Бынагтон хиуынаффæйад

Уынгты цырæгътæ ивынц

Дзæуджыхъæуы бынагтон хиуынаффæйады администраци акционерон ахсæнад “Ростелеком”-имæ цы бадзырд бафыста, уый бындурыл компани сæххæст кæндæн горæты уынгты цырæгъты системæйы модернизаци.

Уæвгæ, уынгты цырæгътæ раивыны куыстытæ “Ростелеком” ныридæгæн райдыдта. Зæгъæм, Бзæры-фырты, Тамай-фырты, Толстой, Леониды, Марковы æмæ иннæ уынгты цæрджытæ ныридæгæн банкæрдтой ног техникон фæрæзты хъомыс. Амынд уынгты цалцæгæнæг бригадæтæ ныридæгæн раивтой рухсгæнæнты зынгæ хай.

Горæты цæрæнуатон-коммуналон хæдзарады комитеты сæйраг специалист **Мадзаты Чермен** куыд радзырдта, афтæмæй уынгты цы техникон фæрæзтæ æвæрынц, уыдон аразынц дзæуджыхъæуæг куыстат “Заря Осетии”-йы. “Куыстатæ специалисттæ ныридæгæн бавнæлдтой горæты заказ æххæст кæнынмæ. Нысангонд куыстытæ хъуамæ ахицæн уой фæззæгмæ”, — загъта уый.

Сæрмагондæй зæгъын æмбæлы, горæты уынгты цырæгъты системæ раивыны проектыл кусгæйæ, лæмбонæг хыгд æрцыдысты электрон тых фæстауæрц кæнæн нырыккон технологиятæ.

Дзæуджыхъæуы администрацийы пресс-службæ

Ахуырад

Иумæйаг паддзахадон фæлварæн дæтдзысты

Ацы уалдзæджы Цæгат Ирыстоны Иумæйаг паддзахадон фæлварæн дæтдзысты республикайы स्कولاتы 3749 рауагъдонны. Ахæм нымæцтæ фехъусын кодта РЦИ-Аланийы Ахуырад æмæ наукайы министрæды пресс-службæ.

Министрæды минæвары ныхасмæ гæсгæ, уыдонæй 3139 уыдзысты ацы азы рауагъдонтæ, 273 адæймаджы — раздæры азы рауагъдонтæ, 160 — астæукæг профессиона ахуырады кусæндæтты рауагъдонтæ æмæ афтæ дарддæр.

Куыд иннæ азты, афтæ ныр дæр æнæмæнг дæтгæ уыдзысты уырыссаг æвзаг æмæ математикайæ фæлварæнтæ. Уыцы æууæл хынцгæйæ, æппæты дзыллондæр суыдзæн уырыссаг æвзагæй фæлварæн — уый радзысты 3533 адæймаджы. Математикайæ фæлварæн радтынны тыххæй куырдиæттæ чи балæвæрдта, уыцы рауагъдонтæн сæ 68 проценты дæттынвæнд скодтой бындурон къæпхæны математикæ, 32 проценты та — профилон къæпхæны математикæ.

Уымæй уæлдай, рауагъдонтæ сæ хъуыды сбæлвырд кодтой, иннæ предметтæй паддзахадон фæлварæн кæцытæй дæтдзысты, уый дæр. Раздæры астау рауагъдонтæн сæ фылдæр хай (56 проценты) сæхицæн уæлæмхасæн фæлварæнæн равзæрстой æхсæнадзонинад. Хи равзæрст æппæты хъæугæдæр предметтæй фидæны рауагъдонтæ, æхсæнадзонинадæй уæлдай, банымадтой истори — уый дæтдзысты स्कôладзауты 32 проценты, биологи — 26 проценты, хими — 20 проценты æмæ информатикæ — 14 проценты.

Ахуырад æмæ наукайы министрæд æмæ иннæ профилон ведомствæты æмвæзæдыл ныридæгæн рапарæхат паддзахадон фæлварæнмæ цæттæгæнæн

“Иумæйаг паддзахадон фæлварæн дæттынны кампанимæ цæттæгæнæн мадзæлттæ цæуынд сæрмагонд планы бындурыл. Уыцы ахсджиаг мадзæлы чи архайдзæн, уыцы специалисттæн арæст цæуынд ахуырæтæ”, — радзырдта республикайы ахуырад æмæ наукайы министр **Алыбегты Эллæ**.

Куыд иннæ хæттыты, афтæ та ныр дæр Иумæйаг паддзахадон фæлварæн цæудзæн æртæ къæпхæнæй: рагагъоммæ (20 мартыйæ 19 апрелмæ), сæйраг

(26 майæ 1 июлмæ) æмæ уæлæмхасæн (6 сентябрæй 19 сентябрмæ).

Уымæ, фæлварæн дæттынны сæйраг æмгъуыд райдайдзæн 26 майы географийæ, литературæ æмæ химийæ. 29 майы рауагъдонтæ дæтдзысты фæлварæн уырыссаг æвзагæй, профилон æмæ бындурон математикайæ

— 1 июны, истори æмæ физикайæ — 5 июны, æхсæнадзонинадæй — 8 июны, биологи æмæ фæсарæйнаг æвзаджы фысгæ хайæ — 13 июны, фæсарæйнаг æвзаджы дзургæ хайæ — 16 æмæ 17 июны, информатикайæ — 19 æмæ 20 июны. Уымæй уæлдай, 22 июнæй 1 июлы онг æмгъуыд нысангонд æрцыд æппæт предметтæй дæр фæлварæн радтыннæ уæлæмхасæн æмгъуыды хуызы.

КАЛМАНТЫ Аслан

Нысантæ

Сывæллæттæ сæ фæллад суадздзысты

2023 азы Цæгат Ирыстоны сывæллæтты сæрдыгон фæлладуагъд æмæ æнæниздзинад фæфидардæр кæныны кампанийы мадзæлттæ аххæсдзысты 40 мин æнахъомæй фылдæрыл.

Уый тыххæй Хицауады æмбырды фехъусын кодта республикайы фæллой æмæ социалон рæзты министр **Айдарты Алинæ**.

Министры ныхасмæ гæсгæ, сывæллæтты сæрдыгон фæлладуагъды мадзæлттæ аккаг уагыл бацæттæ кæныны нысанимæ республикон бюджеттæй ныридæгæн дихгонд æрцыд 232 милуан сомы бæрц.

Айдарты Алинæ куыд загъта, афтæмæй, республикон лагертæ æмæ дзæбæхгæнæн центртæй уæлдай, сывæллæттæн уыдзæн сæ фæллад Сау денджызы былгæроны курортты суадзынæн дæр.

“Министрæды минæвæрттæ ныридæгæн стыр æргом аздæхтой ацы фарстамæ. Нæ специалисттæ ирта-сынц, сывæллæтты фæлладуагъд æмæ æнæниздзинад фæфылдæр кæныны лæггæдтæ цы лагертæ æмæ центртæ æххæст кæнынц, уыдоны уавæр. Уымæ, бæстон цæстдард уыдзæн, цæмæй амынд кусæндæтты архайд уа æнаипп”, — загъта Айдарты Алинæ.

Зæгъын хъæуы, 2022 азы сывæллæтты фæлладуагъд æмæ æнæниздзинад фæфидардæр кæныны кампанийы мадзæлтты 33 мин æнахъомæй фылдæр кæй архайдтой, уый дæр.

РУБАЙТЫ Нелли

Равдыст

Армукъа ”Чырыстон Ир”

Дзæуджыхъæуы спорты галуан ”Манеж”-ы дарддæр йæ куыст кæны æрвылазон равдыст-армукъа ”Чырыстон Ир”.

Куыд иннæ азты, афтæ ныр дæр равдыстмæ сæмбæлæг адæмæн фадат уыдзæн чырыстон, историон, рухстауæн æмæ

æндæр литературæ, зындгонд уæрæсейаг зæрингуырды уазынтæ, адæмон промыслæты кусæн дæтты алыхуызон продук-

ци балхæнынæн. Уымæй уæлдай, армукъайы экспозициты ссæрæн ис уæлæдарæс, лæвæрттæ æмæ æндæр ахæм дзаумæттæ. Армукъа йæ куыст кæны 15 февралмæ.

Нæ уацхæссæг

Газетфыссынад

”Рæстдзинад” — 2023 азы фыццаг æмбисæн

Д а р д д æ р цæуы 2023 азы фыццаг æмбисæн газеттæ æмæ журналтæ рафыссыны кампани. Иннæ хæттытау, ныр дæр ”Рæстдзинад”-ы иуæрдион кæсджытæ рафысдзысты сæ уарзон газет.

Ног азы фыццаг æмбисæн фондз мæйæн ”Рæстдзинад” рафыссын ис 915 сомы æмæ 70 капекæй. Адæмы лыгонд кьордтæн та — 735 сомы æмæ 55 капекæй.

Нæ зынарг газеткæсджытæ, Ирыстоны истори, ирон адæмы æгъдæуттæ, ирон æвзаг, ирон фысджыты, ныв-

гæнджыты уацмыстæ зонын уæ кæд фæнды æмæ, нæ рæзгæ фæсивæд сæ мадæлон æвзаг уарзтой æмæ йæ ахуыр кæной, уы-мæ кæд бæллут, уæд, уæ хорзæхæй, рафыссу газет ”Рæстдзинад”. Æмæ æхсæз мæйы дæргы алы хæдзармæ дæр хæсдзæн ног хабæрттæ, зонгæ уæ кæндзæн, Ирыстон æмæ Уæрæсейы царды цы ивдзинæдтæ цæуы, уыдонимæ, дзурдзæн уын нæ ивгъуыды, нæ абон æмæ нæ сомбонны тыххæй.

АЛЫ ИРОН ХÆДЗАРÆН ДÆР — ГАЗЕТ ”РÆСТДЗИНАД”!

Редакци

Дзырды фарн

Цард — Хуыцауы лæвар...

ПЛОКАТЫ Аликсан

Боныхъæд

Республикайы гидрометцентр куыд хъусын кæны, афтæмæй абон, 15 февралы, уардзæн. Уæлдафы температурæ республикайы — 3 градусы уазалæй — 2 градусы онг хъарм, Дзæуджыхъæуы — 1 градусы уазалæй — 1 градусы онг хъарм.

Боны дæргъ — 10,34

Хурыскаст — 06,56
Хурныгуылд — 17,30

Валютæйы аргъ

Доллар — 73,72 ↓
Евро — 79,24 ↑

12+

Программæ

Ног цæрæнуæттæм раивынмæ

Дæуджыхъæуы цæрæг 310 адæймаджы æнхæлмæ кæсынц кæлæддзæг хæдзæрттæй ног цæрæнуæттæм раивдмæ.

Ацы хабар фехъусын кодта нæ республикæйы сæйраг горæтæй администрацийы пресс-службæ.

"Программæ "Кæлæддзæг цæрæнуæттæй раивд"-ы æртыккаг хай сæххæст кæндзысты ацы аз. Пылангонд мадзæлттæ æххæстгонд куыд цæуой, афтæ æртæ бирæфатерон хæдзары цæрæг 310 адæймаджы ног цæрæнуæттæм раивдзысты", — фыст ис хъусынгæнинаджы.

Мæрийы минæвары ныхасмæ гæсгæ, программæйы раздæры дыууæ хайы æххæстгонд кæй æрцыдысты, уый фæрцы 1001 адæймаджы райстой 448 фатеры.

ГУКТАТЫ Жаннæ

Мидхъуыддæгты министрадæй

Нысангонд æрцыдысты

Цæгат Ирыстоны Мидхъуыддæгты министрады цы уæрæх æмбырд уыд, уым министр, пълæицайы инæлар-лейтенант Андрей СЕРГЕЕВ фехъусын кодта, цалдæр дæлхайады ног разамонджытæ нысангонд кæй æрцыд, уый тыххæй.

Афтæ, Мидхъуыддæгты министрады Экстремизм æмæ терроризмы ныхмæ тохы центры сæргъы æрлæууыд пълæицайы булкзон **Багаты Алан** (ныронг уыд хи æдасдзинады управленийы оперативон-агурæн хайады хицауы хæдивæг). Дæуджыхъæуы мидхъуыддæгты управленийы хицауы хæдивæгæй — пълæицайы хицауæй нысангонд æрцыд пълæицайы булкзон **Гæдиаты Аслан** (ныронг куыста Экстремизм æмæ терроризмы ныхмæ тохы центры хицауæй). Уымæй уæлдай, Фæндæгтыл æдасæй цæуыны пæддзахадон инспекцийы республикон управленийы хицауы хæдивæг сси **Бурдзигты Алыбег**.

Нæ уацхæссæг

Официалон уагæй

Кандидатурæтæ бавдисынæн

Цæгат Ирыстоны райдыдта республикæйы амалиуæгтæнджыты бартæ хъахъхъæныны фæдыл æххæстбарджыны бынатмæ кандидатурæты тыххæй фæндæгтæ хæссыны фæтк.

Кандидаттæм æвдыст домæнтæ æмæ фæндæгтæ исыны æмгъуыдтæ амынд кæм сты, ахæм официалон хъусынгæнинаг республикон законæвæрынадмæ гæсгæ мыхуыргонд æрцыд дзыллон хабархæссæг фæрæзты.

Цæгат Ирыстоны амалиуæгтæнджыты бартæ хъахъхъæныны фæдыл æххæстбарджыны бынатмæ кандидатурæты тыххæй фæндæгтæ исыны ацы хъусынгæнинаг ныммыхуыр кæныны бонæй 30 боны дæргъы.

Уæ зæрдыл уын лæууын кæнæм: ме 'ххæстбартæ дæттын, загæгæ, афтæ фыст кæм уыд, ахæм куырдиат барвиртæг **Медойты Тимур**ы Цæгат Ирыстоны амалиуæгтæнджыты бартæ хъахъхъæныны фæдыл æххæстбарджыны бынатæй æмгъуыдæй раздæр сугæгд кодтой.

Цæгат Ирыстоны Сæргълæууæг **Сергей Меньяло** йæ к'ух æрæвæрдта æмбæлгæ Указы.

САУТÆТЫ Тамила

Хицауады аппаратон æмбырдæй

Пæддзахадон арæны фæтк, сæвзæргæ эпидемиологон уавæр æмæ æндæр ахсджиаг фарстатæ

Цæгат Ирыстоны Сæргълæууæг Сергей МЕНЯЙЛОЙы разамындæй уыд республикæйы Хицауады уæнгты æмæ муниципалитетты разамонджыты æрвылхъуырион аппаратон æмбырд. Фембæлды архайджытæ се 'ргом аздæхтой пæддзахадон арæны сæргъы транспортон фæрæзтæ уадыны фæткæ, сæвзæргæ эпидемиологон уавæр æмæ республикæйы царды æндæр ахсджиаг фарстатæм.

Зындгонд куыд у, афтæмæй цалдæр боны размæ Сергей Меньяло фæндон бахаста, цæмæй, Турчы республикæйы цы тыхджын зæххæнкъуыст æрцыд, уый уæвзау фæстиуджытæ хынцгæйæ, уыцы бæстæмæ цæуæг уæзласæн транспорт "Уæллаг Ларс"-ыл уагъд цæуа, сæ радмæ нæ кæсгæйæ.

— Æмæ кæд æрдыз уæвæртæм гæсгæ, контролон-уагдæн пункт иуцæдæр рæстæгмæ æрæхгæнын бахъæуы, уæддæр, фæндаг куыддæр фегом уа, афтæ та дзы æппæты фыццаг ауадзын хъæудзæн Туркмæ цæуæг транспорт, — ахæм амынддзинад Сергей Меньяло радта Мидхъуыддæгты министры разамындæн.

Уымæй уæлдай, Цæгат Ирыстоны разамонæг фæндон бахаста, цæмæй Хицауады уæнгтæ æмæ хицаудзинады иннæ æххæстбардæг оргæнты минæвæртты иубонон мызд æрвыст æрцæуа Турк æмæ Сирийы ирон диаспорæты уæнгтæн æххуысы фондмæ. "Ацы фарста фыццагдæр хъуыддæр хауы Хицауады Сæрдæрма, йæ хæдиджытæм, министрæ æмæ комитетты разамонджытæм. Финансты министрæдæн хæс кæнын, цæмæй амынд чин

новникты иубонон мызд сбаблвырд кæна æмæ йæ æвæстиатæй æххуысы фондмæ арвита. Сæвзæргæ уавæрты, мæнмæ гæсгæ, уый уыдзæн æппæты растдæр хъуыддæг", — загъта Сергей Меньяло.

Æмбырды архайджытæ се 'ргом аздæхтой, ивгъуыд къуырийы кæрон Мæздæджы 1-æм скола-интернаты бæстыхъæйттæй иуы цы зынгсирвæст æрцыд, уый фæстиуджытæ иуварс кæнынмæ дæргъ. Мæздæджы районы администрацийы сæргълæууæджы хæстæ рæстæгмæ æххæстгæнæг **Адирхаты Руслан** куыд фехъусын кодта, афтæмæй зынгсирвæстты зиантæ рауадысты 13 милуан сомы бæрц. Адирхаты-фырты ныхасмæ гæсгæ, профилон ведомствæты минæвæрттæ ныртæккæ цæттæ кæнынц хыгдардбайафæг бæстыхъайы цалцæгæн хъæугæ сметон-проектон документаци. Уымæй, интернаты хъомылгæнинагтæ ныридагæн сæ ахуырмæ ногæй раздæхтысты, рæстæгмæ та уал цæрынц Мæздæджы 2-æм интернаты.

Цæгат Ирыстоны Финансты министрæдæн амынд æрцыд, цæмæй, Мæздæджы районы бюджетты фæдæгтæ хынц-

гæйæ, хъæугæ фæрæзтæ бацагура зынгсирвæстты фæстиуджытæ цыбырдæр æмгъуыдмæ аиуварс кæнынæн. Уымæй уæлдай, Сергей Меньяло бахатыд УФ-ийы Æнæнхъæлæджы уавæрты министрады РЦИ-Аланийы Сæйраг управленийы разамындæм, цæмæй бæстон ир-иртасой, республикæйы сколатæ æмæ иннæ социалон куæндæгты зынгсирвæсттытæй æдасдзинады домæнтæ куыд æххæстгонд цæуынд, æппæт уыцы фарстатæ.

Дарддæр æмбырды раныхас кодта ахуырд æмæ наукæйы министр **Алыбегты Элæ**. Ведомствæйы разамонджы ныхасмæ гæсгæ, сæвзæргæ эпидемиологон уавæры кълæхæн иуцæдæр кæй фæкæрдæр, уыцы æууæл хынцгæйæ, рæстæгмæ æхгæд æрцыдысты 8 скола æмæ 16 рæвдауæндонны. Хицæн кьордтыл дзургæйæ та, министр æрхаста ахæм нымæцтæ: рæстæгмæ сæхгæдтой 53 къласы æмæ рæвдауæндонны 26 кьорды.

Профилон ведомствæйы разамындæн хæсгонд æрцыд, цæмæй "Роспотребнадзор"-ы республикон управленийы специалисттæм иууæ бæстон æрхæсæй сæвзæргæ уавæрмæ æмæ фæндæгтæ æрбадæттой группæ æмæ иннæ ахæм хæггæ нызты хъомыс фæстæттыны фæдыл.

Уыи фæстæ æмбырды доклад скодта республикæйы экономикон рæзты министр **Кучиты Зауыр**. Министры раныхас баст уыд 2024 азы плантæм

республикæ цы ахсджиаг социалон объекттæ аразынæнд кæны, уыдоны фæдыл хъæугæ проектон-сметон документаци цæттæ кæнынмæ. Кучиты-фырт куыд фæбæрæг кодта, афтæмæй фидæн азы плантæм Цæгат Ирыстон фæнд кæны 72 алыхуызон объекты арæзтад æмæ цалцæг бахæссын. Уыцы номхыгъдæй уал ныридагæн 52 объекты фæдыл хъæугæ документаци æрвыст æрцыд федералон ведомствæтæм.

Уыцы архайд хорзыл банымæйгæйæ, Сергей Меньяло профилон ведомствæты минæвæрттæн бафæдзæхста, цæмæй æппæт иннæ объекты арæзтад æмæ цалцæджы фæдыл хъæугæ гæххæттытæ дæр афойнадыл цæттæгонд æрцæуой.

— Кæй зæгъын æй хъæуы, час растдæр арæзт цæуа проектон документаци, уый бæрц кæддæр фаутæ хаст цæудзæн ведомствæты архайдмæ, уый бæрц ахадгæдæр уыдзæн нæ æмархайд федералон министрæтæ æмæ ведомствæтимæ. Иу ныхасæй, æппæт фæдæгтæй дæр спайда кæнын хъæуы, цæмæй уæлдæр амынд объекттæ хаст æрцæуой 2024 азы плантæм, — фæнысан кодта республикæйы разамонæг.

Ныхасы архайджытæ се 'ргом аздæхтой æндæр фарстатæм дæр.

РЦИ-Аланийы Сæргълæууæджы æмæ Хицауады пресс-службæ

Аудынад

Уæрæсейы социалон тыгъдадмæ...

Уæрæсейы стандарттæн дзуаппæттæг социалон æххуысы мадзæлттæ 1 мартыйы фæзындзысты Донецкы æмæ Луганскы адæмон республикæты, стæй Херсон æмæ Запорожæйы областты. Пенситæ æмæ æрвылмæйон пенсион фиддонтæ ногæй нымæд æрцæудзысты уæрæсейаг законæвæрынадмæ гæсгæ. Афтæмæй, ног банымæйы фæстæ пенсийы бæрц раздæрæй къаддæр куы разына, уæд æм æфтыд цæудзæн регионы хардзæй.

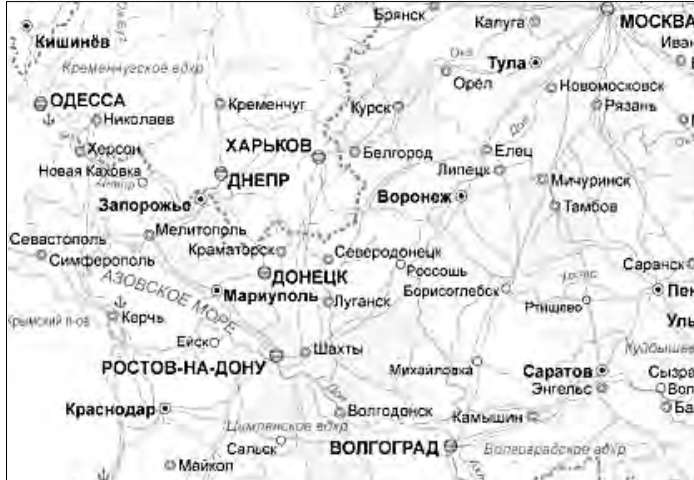
"Мах архайдзыстæм алы адæймаджы æфтиæгтæ дæр бахъахъхъæнын. Кæд уымæн æмбæлы фиддон æмæ уый рауад уæрæсейаг законæвæрынадмæ гæсгæйæ фылдæр, уæд æм æфтыд цæудзæн регионалон уæлæмхасæн. Æмæ уый индексацигонд цæудзæн пенсийы сæйраг бæрцæмæ.

Пенси райсыны гæххæттытæ бацæттæ кæнын сæ бон уыдзæн куыд ног регионы цæрджытæн, афтæ, уырдыгæй чи рацыд, уыдонæн дæр афæдзы дæргъы 2024 азы 29 февралы онг. Уымæ сын пенси нысангонд цæудзæн 1 мартыйæ фæстæмæ, фæлæ сæ пенсион кар цалынмæ æрхæццæ уа, уымæй раздæр нæ", — радзырдта "Хорз куыст — хæдзары цæрæнфæрæз"-ы координатор, "Иугонд Уæрæсæ"-йы адæмон программæйы партийы думæйаг фракцийы разамонæджы хæдидæг **Андрей Исаев**.

Законæвæрынад иухуызон арæзт æрцæудзæн æнæнидззинад хъахъхъæнынады къабазы дæр.

— Пæддзахадон Думæ фыццаг бакасты сфидар кодта ног регионты æнæнидззинад хъахъхъæныны æмæ хосты зилдхуы тыххæй законы проект.

2026 азы 1 январы онг сæ тыхы уыдзысты Уæрæсеимæ байуы размæ ног регионты законæвæрынадмæ гæсгæ райст специалистты сертификаттæ, стæй акредитацийы æвдисæндæртæ æмæ фармацевтон æмæ медицинон куджыты квалификацийы кьордта раттыны æвдисæг гæххæттытæ. 2026 азы 1 январæй фæстæмæ акредитацийы коид цæудзæн уæрæсейаг законæвæрынадмæ гæсгæ. "Фыст цæуы медицинон архайдмæ уагъд чи цæуы, уый. Мах хорзыл нымæйæм квалификацион кьорд раттынæн цы сертификаттæ лæвæрд æрцыд, уыдон се 'ппæт дæр. Уымæ гæсгæ уым (ног

регионты — ред.фиппаинаг) цы адæм кусы, уыдон мацæуыл тыххæст", — бамбарын кодта адæмон программæйы къабаз "Адæймаджы æнæнидззинад"-ы координатор, Пæддзахадон Думæйы æнæнидззинад хъахъхъæнынады комитеты сæрдæг **Дмитрий Хубезов**.

Уымæй уæлдай, ног регионты уыдзæн бар Евразийаг экономикон цæдисы регистрацигонд дзæбæхгæнæн хосты хабæрттæ пæддзахадон реестр кæнæ иугонд реестры фыст куы уой, уæд.

Закъоны проект бар дæтдзæн, Уæрæсæмæ ласыны баримæ регистрацигонд цы хостæ нæ рхыдысты, стæй ног субъектыты 2025 азы, 1 январы онг цы дзæбæхгæнæн хостæ уагъд æрцыдысты, уыдонæй пайда кæнынæн.

"Æппæт уыдæттæ арæзт сты медицинон æххуысы æнцонвадат æмæ хæрзхæддзинад фæхуыздæр кæнынмæ, уыдон нысангонд æрцыдысты "Иугонд Уæрæсæ"-йы адæмон программæйы дæр, — фæнысан кодта Дмитрий Хубезов. Программæйы æппæт уыцы уагæвæрдтæ хъуамæ паракхатгонд æрцæуой ног регионты: уыдонмæ хуынд райидан къабызтæ ифтонгæртæй æмæ кадртæй сифтонг кæнын.

САНАТЫ Альбина

Æхсæнад

Дипломатон кусæджы бонмæ

Уæрæсейы Дипломатон кусæджы бæрæгбоны кадæн Национ наукогон библиотекæйы цы уæрæх æмбырд арæзт æрцыд, уый архайджытæ уыдысты УФ-йы Фæсарæйнаг хъуыддæгты министры Дæуджыхъæукаг минæварады кусджытæ, Цæгат Ирыстоны пæддзахадон университет æмæ Цæгат Кавказы хæххон-металлургон институты студенттæ, стæй æхсæнадон организациы минæвæрттæ.

Нæ бæстæйы дипломатон кусджыты профессион бæрæгбон æрвылаз вæййы 10 февралы. Уыцы боны нысаниуæджы тыххæй фембæлды архайдæг фæсивæдæн бæстон радзырдта æмæ сын сæ бирæ фарстытæн дзуапптæ радта УФ-йы Фæсарæйнаг хъуыддæгты министры Дæуджыхъæукаг минæварады разамонæг **Багир Мамиев**. Йæ ныхасмæ гæсгæ, уæрæсейаг дипломатты размæ цы ахсджиаг

лæууы, уыдоныл æнтыстджынæй кусынц Дæуджыхъæукаг минæварады минæвæрттæ дæр. Багир Мамиев сæрмагондæй фæбæрæг кодта, нæ зындгонд æмзæххонтæ — Дзасохты Алыксандр æмæ Къарджиаты Эльбрус дипломатийы къабазы цы æнтыстджын архайд кодтой, уый.

Фæсивæды патриотон хъомылады, Фæсарæйнаг хъуыддæгты министры минæвæрттимæ æмгъуыстад æмæ æндæр фарстаты фæдыл сæ

хъуыдытæ загътой РЦИ-Аланийы национ политикæ æмæ æддагон бастдзинæдты министры хæдидæг **Къуымæллæггаты Олег**, Дæуджыхъæуы администрацийы сæргълæууæджы уынаффæгæнæг **Маматы Хъазыбег**, хæххон-металлургон институты специалист **Нинæ Орлова**, Адæмты хæлардзинады республикон хæдзары минæвар **Хъайтыхъты Тамарæ** æмæ иннæтæ.

Фембæлды архайдæг фæсивæдæн цымыдисаг

уыдысты Ирон адæмы национ-культурон райрæзты программæйы уагæвæрдтæ, фæсарæйнаг диаспорæтимæ бастдзинæдтæ æмæ æндæр ахæм хъуыддæгтæ. Уымæ, сæрмагондæй фæбæрæг кæнын хъæуы, ирыстойнаг университетты чи ахуыр кæны, уыцы фæсарæйнаг студенттæ дæр фембæлдмæ зæрдиагæй кæй саккаг кодтой, уый дæр.

Нæ уацхæссæг

Цæстдард

Фыдгæнæг кьорды архайдæн — кæрон

Цæгат Ирыстоны Прокуратурæ зылынгæнæг хатдзæг сфидар кодта, адæймаджы æнæнидззинадæн стыр знагтад чи хæссы, ахæм карз буаргæдты æнæзакъон зилдхæн фæдæгтæ чи арæзта, уыцы фыдгæнæг кьорды ныхмæ.

Цыппар сылгоймаджы кæм уыд, уыцы кьорды уæнгты азымджын кæнынц УФ-йы Уголовон кодексы 234-æм статьяйы 3-æм хайы ("Адæймаджы æнæнидззинадæн стыр знагтад чи хæссы, ахæм карз буаргæдты стыр бæрцыты æнæзакъон зилдхæн фæдæгтæ аразын") бындурыл.

Слестгæнджыты бæрæггæнæнтæм гæсгæ, республикæйы цæрæг сылгоймаг сфæнд кодта, адæймаджы æнæнидззинадæн стыр знагтад чи хæссы, ахæм карз буаргæдты сæудæджæрд рапарахат кæнын. Уыцы куыстмæ раздæхта йæ æртæ зонгæ сылгоймаджы дæр. Кьорды амидгæнæг горæт Пятигорскæй Ирыстонмæ ласта медицинон препарат "Лирика". Ам та-иу хос байуæрста йæ 'мдзæхдонтыл, цæмæй йæ ауей кæной.

Фыдгæнæг кьорды архайдæн кæрон æвæрд æрцыд сæрмагонд оперативон-агурæн мадзæлтты рæстæг. Пълæицайæгтæ æнæзакъон зилдхæй фæиппæрд кодтой "Лирика"-йы 145 капсулæйы.

Ныр уголовон хъуыддæгмæ æрхæсдзæн тæрхондон.

РЦИ-Аланийы Прокуратурæйы пресс-службæ

Социалон фондæй

Сахъат адæмы удæнцойæн

Фидаргонд фæткмæ гæсгæ, сахъаты кæй банымæдтой, 63,9 мин ахæм цæгатирыстойнагæн Сахъат адæмы федералон номхыгъды порталы кусы "хицæн электронон кабинет".

Порталы æвæрд сты сахъатдзинады кьорды æмæ æмгъуыдты, радон иртасынад, ацæуыны бонны, фидаргонд æмæ æххæстгонд мадзæлтты, пенсион æмæ социалон фиддонты, вазыгджын-

æххæст кæнынны фæдыл бахатыны, стæй ног хæбæрттимæ æмæ нормативон-барадон актимæ бæзонгæ уæвыны фадат.

"Хицæн кабинет"-æй спайда кæнынæн адæймæджы хæс у регистраци

технологон медицинон æххуысы, санаторно-курортон дзæбæххæнынады, куыст дæттынæ, ахуырад æмæ æндæр хъуыддæгты тыххæй хабæрттæ. "Хицæн кабинет"-ы фæрцы сахъат адæймагæн ис пæддзахадон лæггæдтæ сæххæст кæнын, стæй Идентификаци æмæ аутентификацийы иугонд системæйы растыл нымæд хыгъдон фыст пæддзахадон лæггæдты порталы райсын. Ныридагæн регистраци кæмæн ис, Сахъат адæмы федералон

номхыгъды "хицæн кабинет"-мæ бацыды рæстæг уыцы адæймаджы хæс у пæддзахадон лæггæдты логин æмæ порталæй спайда кæнын.

Сахъат адæмы адæймагтæ тыххæй бæрæггæнæнтæ фыст кæм сты, уыцы егъау информацион системæ нымæд у Сахъат адæмы федералон номхыгъдыл. Порталы скуыста 2017 азы. Ныртæккæ номхыгъдмæ хаст сты 11,5 милуан уæрæсейаг сахъат адæймаджы бæрæггæнæнтæ (ацы адæмæй 63925 адæймагтæ сты цæгатирыстойнагтæ). Сахъат адæмы федералон номхыгъдмæ бæрæггæнæнтæ æфтыцн Медицион-социалон экспертизæйы федералон бюройæ, Социалон фондæй, Адæмæн куыстдæтæг федералон бюройæ, Ахуырад æмæ наукайы министрæдæй, Ахуырад æмæ наукайы къабызмæ цæстдарды федералон службæйæ, Федералон медицинон-биологон агентад æмæ Уæрæсейы субъектыты хицауады оргæнтæй.

Уæрæсейы Социалон фонды регионалон контракт-центр: 8-800-600-03-71 (кусгæ бонты — 9 сахъат 18 сахаты онг, майрæмбонны — 9 сахъат 16 сахаты æмæ 45 минуты онг).

КЪНАТТАТЫ Марина

Аивады зæрингуырдтæ

Æрæзон рæдау курацтæй — хайджын

Ирыстоны зæхх æрдзон æварæнтæй хъæздг куыд у, раст афтæ нæ адæм дæр рæдау удæй æмæ зæрдæйæ бæркаджын сты. Уæнгдыхы фæрцы царды зындзинадты сарты хизгæйæ, хъымæты зынтыл уæлахиз кæнæм. Уды æрфытæй цæуæг царддæттæг курдиаты руаджы та Хуыцау æмæ йе сконд зæдты ном арæм. Рагæй-æрагмæ дæр уыцы уаг æрдзон хуызы хъахъхъæд кæй цыд, уый руаджы не ’хсæн ис зарын æмæ кафынæй, музыкæлон инструменттæй цæгъдынмæ хæрзæрахæст, Хуыцауы комы тæфæй хайджын æмæ хайырджын аивады номдзыд дæснытæ.

Национ музыкæйы дæсныты нæмттæ куы ранымайæм, уæд дзы, нæ сыны сæртыл æрхæцгæйæ, уæлдай ахсызгондæрæй кæй ном фæзæгъæм, уый у номдзыд композитор, УФ-йы аивæдты сгуыхт архайæг, Хетæгкаты Къостайы номыл паддзахадон премийы лауреат Плиты Сосланы фырт Христофор. Иæ удыхъæд æххæст уыд кæстæруарз уæздан хистæры æмæ бирæвæрсыг музыкæлон курдиатæй æххæст композиторы, амæй-ай хуыздæр æмæ фæэминагдæр миниуджытæй. Христофор райгуырд 1923 азы 20 январы Хуссар Ирыстоны хæххон хъæу Руччы. Аивад æмæ уазæгуарзондзинад, уды фарн æмæ хидгуысты бæркадæй æххæст бионты ’хсæн. Фыдæлты зарæг æмæ инструменталон аивад ын уыдтысты музыкæйы классикон дунемæ дуаргомгæнæг. Хæрзсабийæ уый банкъардта хæххон уæлдæфимæ фыдæлтыккон аивады æхсызгæттæ æмæ фидыцтæ. Сæ аивдзинæд æмæ хъуыды цæй мидæг ис, уый та йын фыццаг базонын æмæ банкъарын кодта сæ хъæуы адæмон кадæггæнæг Губбаты Дзакко.

Иæ сабийы карæй куы ахызт, æмæ स्कæла каст куы фæци, уæд дæрддæр ахуыр кæнынмæ бацыд Сталиныры (ныры Цхинвалы) педагогон училищæмæ. Ам профессионалон зонындзинæдтæ исы-нæй уæлдай, Христофор æхсызгонæй архайдта ахуыргæнæндонны хихъæппæрæиса-дон къордты.

1937 азы, Хуссар Ирыстоны хицауады уынаффæмæ гæсгæ, хæххон æмæ быдыраг хъæуты цæрджытæй кафын, зарын æмæ музыкæлон инструменттæй цæгъ-дынмæ чи арæхст, уыцы суинаг фæсивæд-дæй арæст æрцыд паддзахадон ансамбл. Иæ бындурæвæрæг Галаты Барис Христофоры æрбахуыдта ансамблы оркестр-мæ дала æмæ хысын фæрдыртыл цæгъ-дæгæй, зарыд ансамблы вокалон къорды.

Фæстæдæр та йæ ахуыр адарддæр кодта Хуссар Ирыстоны педагогон инсти-туты физикон-математикон факультеты. Æрæййæфта йæ Фыдыбæстæйы Стыр хæст, фæсидтысты йæм Сырх Æфсадмæ. Уыд политикон рухсады зонындзинæдтæ паракхтæнæг.

1947 азы Христофор бацыд Мæскуыйы Паддзахадон консерваторийы ирон сту-димæ. Иæ æрдзон курдиаты, царды фæлт-тæрддзинад æмæ ахуырмæ тырнындзи-надæй Христофор уайтагъд ссардта фæндаг йæ æмкурсонтæ æмæ ахуыргæн-джытæй алкæй зæрдæмæ дæр. Уæлдай стырдæр аргъ ын кодта номдзыд компо-зитор, профессор Владимир Ферæ. Дисы йæ æфтыдтой Христофоры музыкæйы теори æмæ композицийæ æнтыстдзи-нæдтæ, вокалон æмæ инструменталон уацмыстæ фыссынмæ йæ хæдарæхстдзи-над.

1957 азы Христофор каст фæци кон-серваторийы композиторон факультет. Йе сфæлдыстадон хордзæн дзæг уыд, уæ-ды рæстæгмæ йæхæддæг кæй ныффыста, ахæм уацмыстæй: "Вариацигæ форте-пианойæн", "Сюитæ хысын фæндырæн", "Романс виолончель æмæ фортепиано-йæн". Музыкæлон æгъдауæй сфæлгонц кодта Хуыбæцты Рая æмæ Хуыгаты Георы фыст пьесæмæ гæсгæ æвæрд спектакл "Софийы зарæг"; Брытыаты Зариффæ æмæ Саламты Къолайы "Дыууæ чындзæхсæвы", Плиты Грисы "Чермен"; зарæггæнджыты къордтæн уацмысты цикл "Сæуæхсид". Кадæг "Зарæг райгуы-рæн бæстæйыл", Плиты Харитоны æм-дзæвгæйыл "Авдæны зарæг" æмæ "Ирон сюитæ". Христофоры фыст ацы уац-мыстæ уыдысты канд йе сфæлдыстадон курдиатæн йæ ахъазаджы уырнинæг дæнцæгтæ нæ, фæлæ ма сæ фæрцы на-цион профессионалон музыкæйæн йæ рæзты ног къæлхæн. Театралон аивады æппæт домæнтæн дзуалдæттæг у йæ му-зыкалон "Фантази". Йæ зæлынады бын-дурæн равæерста зындгонд адæмон зарæг "Тауче". Уыцы аивадон равджы фыст у иннæ зынгæ фондз хайæ арæст "Ирон сюитæ".

Ивгъуыд æнусы 50-60-æм азты уыд Плиты Христофоры сфæлдыстадон фæн-дагæн йæ иууыл зынгæдæр æмæ рæзты тыхæй æххæст рæстæг. Композитор уæд фылдæр-фылдæр æргом аздæхта аивады музыкæлон-драмон жалры стыр уацмыс-тæ фыссынмæ. Йæ фыццаг къæхдзæф сфæлдыстадон уагæй итгæг раппæли-наг кæй уыд, уымæ гæсгæ Христофоры æнæдизæрдыгæй банымайæн ис ирон аивады ацы классикон музыкæлон жан-рæн йæ бындурæвæрæгыл. Йе сфæл-дыстадон гæнæнты фæрцы, хъуыды æмæ фæлгонцтæй æххæст уацмысыл баны-майæн ис опереттæ "Уалдзыгон зарæг" (1959 аз) æмæ оперæ "Къоста" (1960 аз) "Уалдзыгон зарæг" у хъæлдзæг æмæ цыргъзонд хъуыдытæй æххæст музыка-лон-комедийон уацмыс. Йæ архайджытæ сты, сæ дуг æмæ рæстæджы фæллойы фæндагыл лæугæйæ, цардæй ахсызгон-дзинад чи исы, ахæм хъæуккаг адæм.

Хæххон магуыр фæллойгæнæг адæмы сагъæстæ æргомгæнæг, Иры номдзыд поэт Хетæгкаты Къостайы æнæнцой цард æмæ бирæвæрсыг сфæлдыстады тых на-

цион аивады дæснытæй кæд классикон музыкæйы æппæт фæрæзтæй арæхстджынæй пайда кæнгæйæ, иууыл ирддæр исчи равдыста, уæд уый уыд Христофор. Оперæ "Къоста" уымæн у ахъазаджы æвдисæн. Йæ либреттоы автортæ сты Цæгæраты Максим æмæ

Иоаким Шароев. Йæ фыццаг вариант уыд иуактон. Къостайы сурæт дзы арæхстджынæй равдыста нæ республи-кæйы сгуыхт артист, Оперæ æмæ балеты паддзахадон театры солист, курдиатджын зарæггæнæг Харæбаты Сергей. Композиторæн йæ æвиджæг ирд кур-диатæн йе 'хсидæн басгуыхт 1960 азы Мæскуыйы Ирон аивад æмæ литерату-рæйы декадæ. Сæрмагондæй ацы стыр бæрæгбонмæ Христофор ныффыста опе-рæ "Къоста". Йæ фыццаг равдысты, сæй-раг сурæт дзы саразæгæй уæлдай, сæ ирд сценикон арæхстдзинад æмæ зæр-дæгагæс вокалон курдиат равдыстой Островский æмæ Немирович-Данченкоы номыл музыкæлон-драмон театры артист-

фæлгонцтæй иуыл. Уый тыххæй нын йæмæ фембæлдтытæй иуы афтæ радзырдта: "Никуы мæ бауырныдтаид, Плиты Христо-форы оперæ "Къоста"-йы адæмæн зы-наргъ æмæ уарзон поэты сурæт саразын мæнмæ æрхаудзæн, уый. Куы мын æй ба-бар кодтой, уæд мæхиммидæг тыхстæн, ныр мæ сурæт аивадуарзджыты зæрдæ-мæ фæцæудзæн, æви йæ худинаджы æх-ситты бын фæхæндзысты. Мæ сурæты куыд арфдæр хызтæн, афтæ йæ хъуыды æмæ аивадон нысан дæр мæм хуыздæр хъарын райдыдта. Мæ бон куыд уыд, аф-тæ йыл разæнгардæй куыстон: фарстон Нары хъæу æмæ хæстæгдæр хъæуты, иу ныхасæй, Туалгомæ ацæргæ цæрджыты. Сæ номдзыд æмкоймаджы тыххæй мын бирæ цыммæдисаг хабæрттæ фæкодтой. Оперæ фыццаг хатт, бакуыстгондæй,

дыууæактонæй куы равдыстам, уæд ныл аивадуарзджытæ æмæ музыкæиртасджы-тæ æхсызгонæй сæмбæлддысты. Куыд ирон аивадуарзджытæ, афтæ йыл нæ бæстæйы бирæ аивадуарзджытæ сæ зæрдæрухсæнæн хъуыдытæ не 'мбæхс-той. Цалдæр хатты йæ равдыстам фести-валты дæр. Уым дæр ын театр иртасджы-тæ æмæ музыкæлон критиктæ скодтой стыр аргъ. Кæд ме сфæлдыстадон фен-даг æнтыстджын æмæ мидисæй хъæзды-гыл банымайæн ис, уæд, фыццаджыдæр, уый тыххæй бузныг æмæ арфæгонд дæн, кæй дзы уыд УФ-йы адæмон артист Лекъты Юриы хуызæн дæсны режиссер-тæ æмæ, Плиты Христофору, сфæл-дыстадон бирæвæрсыг курдиатæй æх-

ты æмдзæвгæтæ. Цæлыккаты Алык-сандры сурæт дзы сарæзта Вадим Федо-тов, Зæххы хъæлæс — РЦИ-Аланийы адæмон артисткæ Еленæ Скалдина, Вар-варæ Шредерс — Полинæ Ковтун, Хъуы-бады-Кадæггæнæг — РЦИ-Аланийы сгуыхт артист Юрий Федотов, Сидзæр-гæс — Дунеон вокалон конкурсты лауреат Екатеринæ Латышева, Дзахсоры-фырт — Михаил Павлов, Цæлыккаты Аннæ — Æп-пæтдунеон конкурсты лауреат Ольгæ Бо-рисова.

Ирыстоны аивадуарзджыты бирæ фæлтæртæн абон дæр зонгæ æмæ уар-зон сты, Плиты Христофор музыкæ кæ-мæн ныффыста, Цæгат Кавказы киносу-ддийы ист уыцы кинонывтæ: "Мæсгуытл æртытæ", "Хъантемыраты джигиттæ", "Къостайы æрбæздæхт". Зарджытæ: "Ду-нейы уалдзæг", "Хетæгкаты Къостайы за-рæг", "Ныстун", "Сау цæстытæ", "Уар-зын дæ", "Хæстоны идæдз", "Сабыр æх-сæв", "Чысыл джигит", "Ды мæ уарзт", "Æппæты фырынмддæр адæймаг", "Зæ-ли", "Фесæфæд хæст", "Салам Уыры-сæн", "Фатимочка", "Æнæ хай", "Хо-хаджы зарæг", "Тæх, нæ зарæг", "Сагъæс"...

— Номдзыд ирон композитор Плиты Христофоры цард æмæ сфæлдыстад æнæхъæнæй дæр фидарæй базонæн ис национ музыкæлон классикон аивады стыр æнтыстыл. Бирæвæрсыг сфæл-дыстадон гæнæнтæй уæлдай ма æрдзæй рахаста зæрдæхæлардзинад, цæстуарзон ахаст йæ алыварс адæммæ. Удуæлдайæ ауддыта, национ культурæйæн лæггад æмæ, йе сфæлыстадон цæхæрæй кад кæнынмæ чи тырны, уыцы суинаг музы-кантæ æмæ композитортыл. Тынг æй фæндыд йе 'рмдзæфæй йæ адæмæн хорзы цæуын, æмæ йын æнтысгæ дæр бирæ бакодта. Цалдæр азы уыд нæ рес-публикæйы Композиторы цæдисы сæр-дар. Христофорæн йæ зæрдæйы иууыл хуыздæр миниуджытæ уыцы азты рабæ-рæг сты. Йæ ныхасæн, йе сфæлдыстадон æрхъуыдыйæн, æхсæнæдон архайдæн уыд стыр нысан æмæ ахатындзинад. Ни-куы никæй бафхæрдта, зул цæстæй ни-куы никæмæ ракаст. Зæрдиагæй йæ фæндыд, цæмæй нæ фæсивæд сæ арæхстдзинады æмæ зонды руаджы хи-зой сфæлдыстад, ахуыр æмæ зонады бæрзæндтæм, — дзырдта нын йæ хистæр хæлар æмæ зондамонæджы тыххæй зындгонд композитор æмæ нывгæнæг, РЦИ-Аланийы аивæдты сгуыхт кусæг, На-цион преми "Нарты фæткыуы"-йы лауре-ат **Коккаты Барис**.

Аивады æмæ Фыдыбæстæйы Стыр хæсты сгуыхтдзинæдтæ кæй равдыста, йæ ирд сфæлдыстадон курдиат национ культурæйы рæзтыл кæй сахадыдта, уый

БИЛАОНТЫ ДОЛОРЕС, ПЛИТЫ ХРИСТОФОР ÆМÆ ГЕРГИТЫ ЛАРИСÆ

тæ. Аивадон æвзагæй нывæст зындгонд поэты фыдæбойнаг цард æмæ æрдхæ-рæны сфæлдыстадыл дзураг уацмысы ног хуызы, йæ уацмыстæй ист сæйраг те-мæтæ æмæ сæ иумæйæг хъуыды фæл-лойгæнæг адæмы сæрибардимæ баст кæй у, æлдæрттæ, бонджынтæ, зæххусæг адæмы удты тæригъæдæй— революцион тохы цæхæрæй дзыхъмард кæй фæуы-дзысты, æмæ рæстæй цæрæг адæмæн сæ бартыл æлдардæр рæхыс æвæрд кæй нал цæудзæн, уыцы хъуыдытæ.

Оперæйæн йæ фыццаг премьерон равдыст уыд, зæгъгæн куыд нæй, афтæ æнтыстджын.

Уыцы стыр цины рагв удцырыны ба-зыртæ басагъта номдзыд композиторыл æмæ уацмысыл ногæй бакуыста ноджы зæрдиагдæрæй, афтæмæй дыккаг хатт сæ уарзон поэт Къостайы фæлгонц, клас-сикон музыкæлон уацмыс дыккаг хатт аивадуарзджытæ федтой 1974 азы. Сæйраг сурæт саразыны кæдджын бар дзы ныр та æрхауд УФ-йы адæмон артист, Цæгат Ирыстоны оперæ æмæ балеты паддза-хадон театры солист, номдзыд адæмон æмæ классикон зарæггæнæг **Бæцæзаты Юримæ**. Йæ ацы сфæлдыстадон куйст нымайы иууыл стырдæр æмæ уарзондæр

тыххæй Христофорæн лæвæрд æрцыд Фыдыбæстæйы хæсты æмæ Октябры ре-волюцийы ордентæ, Хетæгкаты Къостайы номыл паддзахадон преми æмæ УСФСР-йы аивæдты сгуыхт архайæджы кæдджын ном. Фæллойадон æмæ æфсæддон май-дантæ.

Дур æмæ хъæд дæр тыгъд быдыры куы лæууой, уæддæр нæ базмæлдзысты. Хъæуы сын æфсон æмæ фалат. Номдзыд композитор Плиты Христофор цы комы райгуырд — Хуссар Ирыстоны Руччы хъæ-уы — уырдыгæй рахаста æрдзон музыка-лон курдиаты фидыцтимæ ахуырмæ тыр-нындзинад, хæдархайды æмæ хæдзонд-дзинады миниуджытæ. Уыцы æппæт хор-зæхтæ, зæгъгæн куыд нæй, афтæ фæфи-дардæр сты классикон музыкæлон ахуы-рады зонындзинæдтæй. Сæ рухсæй хай-джын уыд йæхæддæг, æмæ дзы, Чы-рыстыйæ, дзаджджын хæйттæ лæвар кодта, куыд Ирыстоны, афтæ нæ бæстæйы сæдæгæй аивадуарзджытæн. Йæ зæрдæйы бæркадты хорзæх уæд нæхи æмæ нæ кæстæр фæлтæры!

Æрмæг мыхуырмæ бацæттæ кодта ГАСАНТЫ Валери

Поззийы уылæнтæ

БИАЗАРТИ

Æхсæв æмæ бон

1

Сатæг Алондон згъордта.

Судзгæ хур зылди.

Саха къæвда сау уардæй згъæлста.

2

Саутæ хæссы III дунеон хæст:

кæлмæрзæн — сау, къаба — сау, къахыдарæс — сау,

сылгоймаджы зæрдæ — сауты.

Фыццаг дыууæ Дунеон хæсты аллон урусимæ рамбылдтой,

æртыккаджы дæр — уæлахиз...

Уæлахизы тырыса мах æрсадздыстæм Монбаныл.

Лæууыди ахæм сырх-бур сыфтæрджын бон,

æмæ хур йæ тын — йæ райды цæст хардз кодта

цæугæдоны айдæныл.

Сæрфаты малы тар тырысайау,

мæныл ахæм бон фæззыгон сау сагъæс æртыхст.

Уастырджон Дзæуджыхъæу

Ахсджиаг аллонтæ, зианджын урс-сырх-бур тырыса æруадзут бынмæ.

Дзыллæтæ... Сылгоймагæй — нæлгоймагæй, лæппуйæ — чызгæй сгæуут.

сæйрагсахар Дзæуджыхъæу уæлгъæдæй кæны аллонтæ зынгхуыст мойнаг хъæбултæн рухс.

Дзæуджыхъæуы истлæг, дзуарылæг, сауджын, акув сын, акув...

ссар сын сæ ном. Аллон урусимæ иумæ сæ тугæй дунетæн амайынц æнæтугарон дуне.

Дзæуджыхъæуы зæдтæ, дауджытæ, асæрфут сау кыуымбилтæ, тугамæхст урс бæмбæджытæ арвыл.

Дзæуджыхъæуы бæлгæттæ, стæхут уæлгæмæ, уæ базырты змæлдæй разына кæрæй-кæронмæ æрвгъуыз.

Уастырджон Дзæуджыхъæу йæ хæцæг уæлахиздзау лæппутæн кæны сæйрагсахарон куывд.

Ахсджиаг аллонтæ, урс-сырх-бур тырысайыл схæцут...

Дунесфæлдисæг Хуыцауы фæндиаг, ахсджиаг аллонтæ, урс-сырх-бур тырысайыл схæцут хæрдмæ хохмæ, хурмæ.

Дзæг фольклорон афæдз, æмæ аз фæдисон фидигуæг

Уалдзæг — зæрдæрухс; Сæрд — зæххыл атылди хур; Фæззæг — зæрдæ дзы буц у; Зымæг — æхсæв ныддаргъ и, аргъуаны дурæн дæр уазал у.

Æмæ дурмæ рафæдис — йæ хуримæ малусæг,

Æмæ дурмæ рафæдис — йæ хуримæ уагылыый дидинæг,

Æмæ дурмæ рафæдис — йæ хуримæ зæрватык,

Æмæ дурмæ рафæдис — йæ хуримæ хуымгæнæг.

